

LES NOTES DE VICI TOR RIPOLL

D'un Barnils a tres

Enciclopèdia.cat diu en la versió anglesa que Ramon Barnils va col·laborar en el llibre *La torna de la torna* (*Small Change for your Change*) i també en els llibres *Salvador Puig Antich* i *MIL*. Com diu la versió catalana de l'article, no són tres llibres, sinó un, *La torna de la torna. Salvador Puig Antich i el MIL*.

Amagant Mercè Rodoreda

Lluís Hernández i Solani (*Descobrint Mercè Rodoreda*, la Galera), catedràtic de llengua i literatura catalanes a l'IES Joan Coromines de Pineda de Mar, diu que a invitació d'Edicions 62, Mercè Rodoreda hi publica, revisada, *Aloma*, i que després, Ed. 62 va continuar publicant, de manera sistemàtica, més obres de l'autora, a la col·lecció "El Balanci", a "El Cangur" o a la MOLC. S'oblida que, el 1967, dos anys abans de reeditar-hi *Aloma*, hi publica, a la col·lecció "Antologia catalana", el llibre *La meva Cristina i altres contes*. En aquesta col·lecció d'Ed. 62, Rodoreda publicarà, el 78, un segon recull de relats, *Semblava de seda i altres contes*. El llibre *Descobrir Mercè Rodoreda*, que inaugura la col·lecció "La clau mestra", exhibeix a la pàgina de crèdits els noms d'un director de col·lecció, Joan Estruch Tobella; d'una responsable de l'edició, Cristina Sans; d'un coordinador editorial, David Montserrat; i d'una directora editorial, Lara Tor.

'Essencial', menys essencial

Fabra recull el sentit d'important, indispensable i necessari que té el mot *essencial* només amb un exemple: "L'essencial és que pagui", separat, per una barra, dels exemples de la primera accepció, "pertanyent a l'essència, que constitueix l'essència". La majoria de diccionaris –GEC, GD62, PD– hi afegixen la definició, però el DIEC2 no solament s'oblida de fer-ho, sinó que elimina la barra del canvi d'accepció. L'exemple queda inclòs, així, en la primera accepció, i la segona accepció desapareix.

Reconstruïda l'aventura americana del virrei Amat i els seus amors amb 'la Perricholi'

Manuel d'Amat i de Junyent (Vacarisses, Vallès Occidental, 1707 - Barcelona, 1782), virrei del Perú, va perviure en la memòria dels barcelonins durant molt de temps, a causa dels títols i honors adquirits –quan va tornar d'Amèrica, va ser objecte d'una gran rebuda popular– i per haver construït el casal que –primer popularment i després, oficialment– es coneix per *Palau de la Virreina*, situat a la Rambla, avui seu d'exposicions de l'Ajuntament de Barcelona: la virreina era la seva vídua, Maria Francesca Fiveller de Clasquerf i de Bru, amb qui es va casar quan ja tenia 72 anys.

Però també va esdevenir un personatge famós i llegendari al Perú, a banda de controvertit. Els seus amors amb l'actriu criolla Micaela Villegas, *la Perricholi*, van quedar immortalitzats en nombrosos sainets i poesies burlesques, sorgits ja en vida seva. Aquests amors van travessar fins i tot els mars i van arribar a Europa: van inspirar a Prosper Mérimée l'obra *La Carrosse du Saint-Sacrement* (1829), i a Jacques Offenbach l'òpera *La Périchole* (1868). El fill que van tenir, Manuel d'Amat i Villegas, signà amb el general San Martín l'emancipació de les colònies d'Espanya.

Vicenç Pascual Rodríguez (Barcelona, 1947), autor de diversos llibres sobre el baró de Maldà, testimoni de la rebuda del virrei, ha pensat que seria interessant de reportar amb detall la polèmica actuació del noble català a les colònies i n'ha fet un llibre, *L'aventura americana del virrei Amat*, que acaben d'editar les Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

El llibre divulga l'activitat de Manuel d'Amat durant els més de vint anys –del 1755 al 1776– que va ser governador de Xile i, posteriorment, virrei del Perú. Va ser un temps molt intens per a la monarquia espanyola, amenaçada per la presència de naus angleses a les costes occidentals del continent americà i pels interessos dels criolls. Manuel d'Amat va actuar, conclou Vicenç Pascual, d'una manera sense precedents en relació amb allò que es considerava el comportament habitual d'un virrei. En aquest sentit, va voler corregir els excessos dels criolls en els abusos que cometien contra la població indígena i mestissa, i també es va proposar de recuperar per al govern d'Espanya el control que la corona havia anat perdent al territori americà. Com els virreis anteriors, va procurar l'enriquiment propi, però sense el beneplàcit del sector crioll. A més, l'administració espanyola, en principi satisfeta per la seva gestió, va haver de desautoritzar-la per apaivagar el descontentament dels criolls.

La reconstrucció dels esdeveniments del temps del virrei Amat permet d'obtenir una idea força aproximada, pensa Vicenç Pascual, del final de la colonització espanyola, "una etapa poc coneguda entre nosaltres i que no ha estat gaire tractada en la nostra llengua".

Manuel d'Amat, virrei del Perú. Pintura del 1773 de Pedro José Díaz. Il·lustra la coberta del llibre.

Lluís Bonada